

dit, dicitur *Respondens*. Qui autem partes respondentis tuetur, illique, sicubi haeserit, tulerit suppetias, dicitur *Praeses*.

§. 521. Ad disputantes requiruntur generatim sequentia.

α) Qui disputare de argumento aliquo volunt, argumentum, de quo disputatur, probe intelligant. β) Linguam item, qua disputare debent, calleant, et praesentis semper sint animi. γ) Disputaturi vacui sint ab affectibus turbulentis, ira praesertim et invidia, ut ne videantur altercari magis, quam disputare.

§. 522. Qui disputant, debent semper in terminis contradictoriis versari. *Demonstr.* Cum disputantium alter propositionem, ad disputandum propositam, impugnet (§. 519.), adeoque pro falsa habeat (§. 520.), alter vero eandem defendat (§. 519.), adeoque pro vera habeat (§. 515.): consequens est, ut disputantium alter debeat thesin simul negare, alter affirmare. Quicumque eandem thesin simul affirmant et negant, dicuntur sibi *contradicere* (*per desin. contradict.*). E. qui disputant, debent sibi semper contradicere, siue, quod idem est, disputantes semper in terminis contradictoriis versentur.

§. 523. Fluunt hinc tres propositiones tamquam consecutariae.

I. Hinc patet disputantes convenire debere in notionibus subiecti et praedicati, quia ad omnem contradictionem requiritur idem subiectum (§. 232.). II. Exinde porro perspicuum est, opponentem debere propositionem, quam impugnat, ante rite explicare, eiusque subiectum et praedicatum distincte evolvere, ut ita intelligi queat, num in subiecto conveniant. Hoc ipso dicitur opponens statum controversiae formare (§. 505.). III. Hinc denique intelligis, peropus esse, ut opponens, si verborum sensus non est manifestus, ex respondere theses sen-

sum et verborum explicationem postulet, ne in logomachias incidant disputantes, adeoque de lana caprina disputetur.

§. 524. Si inter disputantes de sensu verborum conuenerit; tum opponens, qui thesin impugnat siue pro falsa habet (§. 520.), sententiam, thesi, ad disputandum propositae, contrariam, probet. Quare

I. Opponens argumenta proferat modeste et ordine, quoad eius fieri potest, syllogistico, vt ipsius mens et neruus probandi ita eo melius perspiciatur. II. Si ratiocinatio opponentis syllogistica fuerit eiusmodi, vt eiusdem conclusio thesi respondentis immediate et e diametro sit opposita; tum opponens praemissas, si adhuc lucem requirunt, et earundem probatio a respondente postulat, nouis semper syllogismis tamdiu corroboret, donec ad principia certa et indubia peruentum fuerit. III. Caueat praeterea sibi opponens ab omnibus caillationibus sophisticis et iniuriis, quia hoc modo conuictio non obtinetur (§. 495.), sed rixae cyclopicæ inde oriuntur. IV. Cum respondens ad argumentationem opponentis responderit: tum opponens, ad singula respondentis verba et distinctiones attendendo, nouas formet exceptiones, in primisque notionum allatarum explicationem a respondente sibi expetat. V. Opponens semper videat, num respondentem ex suis assertionibus erroris conuincere et refutare, adeoque proprio iugulare gladio possit. Vnde oritur disputatio *καθ' ἀντιθέσιν*. Haec sunt fere opponentium officia. Plures cautiones, circa legitimam oppositionem obseruandas in scholis nostris adferemus.

§. 525. Argumento ab opponente prolato, tum respondens sequentia obseruet:

I. Respondens integrum syllogismum, prout ab opponente fuit prolatus, repetat, vt pateat, num opponentis mentem et sensum perceperit. Quo in casu dicitur respondens *argumentum assumere*. II. Assumpto argumento, porro respondens dispiciat de omnibus propositionibus, num debito gaudeant robore. Quarum si vna alteraue videatur dubia, expetat sibi probationem eiusdem. III. Probatione dubiae propositionis ab opponente prolata, infringatur respondendo neruus argumenti.

§. 526.

§. 526. Respondens itaque respondeat, ita, vt

α) de forma syllogismi dispiciat, num ratiocinatio regulis syllogisticis sit conformis. β) Respondeatur ad materiam, ita quidem, vt respondens vel *concedat* totum argumentum, si scilicet illud ipsum non contra thesin esse, apparuerit; vel argumentum opponentis infringat *per instantiam*, qua per exemplum contrarium prolatum demonstratur, enunciationem opponentis non esse vniuersalem; vel *per inuersionem et reuersionem*; vel denique per *distinctionem et limitationem*. De singulis his respondendi modis plura adferam in lectionibus, et cautiones subiungam in eorum vsu, quibus nonnumquam, cum respondendum est, lingua obmutescit.

§. 527. *Disputandi methodi variae sunt, quibus tamen omnibus methodus syllogistica merito praesertur.*

Demonstr. In syllogistica methodo per ratiocinia omnes propositiones speciatim ita recensentur, vt et opponens argumento suo, syllogistice proposito, fortius addere robur et respondens fontes errorum, ab opponente prolatorum, feliciter detegere queat. Vt adeo commodissima merito disputandi methodus sit illa, qua per syllogismos propositiones vel impugnamus, vel refutamus.

Disputatur nonnumquam per quaestiones et responsiones, quae methodus dicitur *erotematica*, item *socratica*. Nonnumquam vero in disputando apogogice proceditur, ita, vt opponens respondentem et respondens opponentem ad absurdum deducat, quae methodus vocatur *megarica*. Curvero illa dicatur *socratica*, haec *megarica*, coram ostenditur, simulque artes quaedam disputantium sophisticae deteguntur.

§. 528. Finis disputationis varius esse potest. Sunt, qui disputant, vt facilitatem loquendi ingenique cele-

